

En Haabets Fest

Taler

Johan Sebastian Welhaven

Dato

19 juni 1850

Sted

Universitetet i Christiania

Omstendigheter

Tale i anledning av at kronprins, senere kong Carl 15, blir viet til prinsesse Louise av Holland.

1 Ærede Forsamling!

Syvogtyve Aar ere henrundne siden vort Universitet, i Samklang med Folkets glade Stemning, feirede en Høitid som denne. Det var i Sandhed for de tvende
5 Riger en Glædesfest, og dobbelt betydningsfuld for Norge, der til Thronarvingens Formæling knyttede et forynget Statslivs Forhaabninger. Folkets nedarvede Troskabs- og Hengivenhedsfølelse for sit Kongehuus oplivedes endmere ved Tanken om en Slægt af Kongebaarne, der født i Norden og opfostret i nordisk Aand og Skik, skulde optage Norges Billede blandt Livets
10 tidlige Indtryk, skulde blomstre og voxe med den nye Stat og blive stedse mere fortrolig med dens Udvikling. Saaledes skuede Folket ind i en Fremtid, der lovede det Fornyelsen af et tabt Gode, hvorom det i mere end fire Aarhundreder havde fastholdt Erindringen. Kongeslægten skulde atter træde nær til Landets Børn, ikke blot ved det gjentagne Ophold i deres Midte, men tillige ved Sprogets
15 Fællesskab og ved den frie gjensidige Henvendelse i Fædrenes Aand. Og naar vi fæste Blikket paa hin Forhaabningens Tid, som saa Mange i denne Kreds levende kunne mindes, maae vi vel især forestille os denne Egn's Glæde, da Oskar besøgte Norge med sin Gemalinde. Begge vare i Ungdommens Blomstring og med det mildeste Udtryk af Lykke og Tilfredshed hilsede de vor Stad, der siden
20 saa ofte med uforandret Hjertelag har bragt dem sin Hyldest. Ja, dyb og vederkvægende var hos Folket Følelsen af det unge Liv, som her fra Thronen traadte det imøde. En ny Verdensepoches Haab og Forjettelser havde for os ligesom fundet sin skjønneste Betegning i det ophøiede ungdommelige Par. Carl Johans Søn kom med Eugens Datter til sit Arverige, til et Rige, der for længst
25 havde skrinlagt sin gamle Kongeæt, og fundet sin egen Fornylse i den Frihedens Aand, af hvis Kampe og Idrætter de tvende Helte vare fremgangne, der nu bleve Stamfædre for den nye Æt, der skulde bestige Olafs Throne. Heri saae Folket et

godt Forvarsel, og det var i Sandhed mere end et flygtigt Tankebillede. Denne
30 Æt vilde, i en Tid som vor, ei kunne fornægte sin Oprindelse. Monarchiets
gamle Fordomme og Udstyr med de kolde afsondrende Vedtægter overfor
Borgernes Liv og Sæder, maatte træde tilbage for Virkningen af de friske,
levende Minder, der dannede denne Kongestammes Historie og Æresarv. Saa
frigjørende og lys var den Stemning, der modtog Fyrsreparret i Norge; det
35 foryngede Folk bragte de haabefulde Tvende sin Velkomst i Følelsen af, at dette
Møde ei blot var er Festoptrin, men at det ogsaa i sit indre Væsen var usedvanlig
tiltalende og løfterigt.

Ingen vil undres over, at vi idag fremkalde denne Erindring; thi det er maaske
40 den skønneste Side ved den Høitid, vi nu feire, at vi med ublandet Tilfredshed
kunne stille den i den Foregaaendes Lys. Der er ingen skuffet Forventning og
ingen Klage over det Svundne, som nu ved en ny Udsigt skal fjernes eller
glemmes. Istedetfor brammende Løfter og Forudsigelser til Dagens Pris, bringe
vi det Vidnesbyrd, at ingen Mislyd indtrænger sig her mellem Før og Nu. Og
45 hvor gjerne dvæle vi ved denne Tanke, som paa et Hvilepunkt i Tidens Kiv og
Forvirring! Følelsen af de forenede Rigers Lykke og Vort elskede Fædrelands
roligt voxende Kraft forbinder sig uvilkaarligt med den festlige Stemning og
viser os atter det inderlige Forhold mellem Folket og Thronen. Vil da Nogen
paa den Pagt, som i dag sluttet, anbringe vor gjærende Tids Maal og derefter
50 tillægge Begivenheden en ringe Betydning, skal han dog prise dens Klarhed og
erkjende Samstemningen her mellem Kongehuser og de frie Borgere.

Vi feire idag en Haabets Fest, der slutter sig til er Tidsrum, hvori
Folkeforventningen rigt er bleven tilfredsstillet. Af denne Fylde udspirer igjen
55 vort Haab, som derfor er os dobbelt dyrebart. Hvad Norge for syvogtyve Aar
siden anskuede som de mest tiltalende Træk i Fremtidsblikket af Oskar og hans
Huus, har den mellemliggende Tid virkeliggjort og udviklet. Saaledes vidner
Almeenstemmen idag. Den skjuler Intet og besmykker Intet for Festens Skyd.
Dens udsagn fører os, ved Begyndelsen af det nye Afsnit i vor unge Kongeslægts
60 Historie, som en mild Forjettelse ud i den uvisse Fremtid.

Vi havde seet Oskars Huus velsignet med en sjelden Flor blandt Europas
kronede Slægter. Medens saa mangen gammel, dybt rodfæstet Fyrstestamme
viser tørre Grene og staaer vaklende i det rystede jordsmon, har denne Slægt, paa
65 den trofaste Grund, udfoldet sig frisk og haabefuld. Med Velbehag hviler
Folkets Blikke paa disse Kongebaarne. Uden Sky træder Normanden dem

imøde. Han føler nu den samme ærlige lyst, hvormed vor Oldtids Mænd
løftede en fager Kongesøn paa Skjoldet i Thingkredsen eller knæsatte ham i
70 Høisædet. Dette Folk med det gamle Sindelag og den unge Stræben har seet sin
Konge og Dronning færdes og dvæle her, milde, tilgjængelige, uden Bram, og
med aabne Hjerter. Som en glad Hilsen fra vor kongelige Tærskel lyder i de
fjerne Dale det Budskab, at Carl Johans Æt har faaet Norge kjær som sit andet
Hjem, at den drages hid ved lykkelige Minder, ved Følelsen for Normænds
75 trofaste Sind og landets vinkende Skjønhed. Og naar Folket samler disse
velgjørende Indtryk i Opfatningen af sin Konges Væsen og Virken, da erkjender
det allerede grandt, hvad Oskars Historie skal fremstille som Kjærnen i hans
Forhold til dette hans vaarligt spirende rige: hans alvorlige, om en ægte
Sjæleinteresse vidnende Omhu for landets Ære og Flor. Dette Udsagn er
80 indholdsrigt, men det har ogsaa Sandhedens fulde Vægt; det betegner en
Udøvelse af Myndigheden, der er gennemtrængt af en god og nidkjær Borgers
Aand. Saaledes faae de kongelige Handlinger et umiskjendeligt Præg af
landsfaderlig vaagende og ordnende Omsorg. - Men naar vi stedse ere rede til at
prise denne Aand i vor Konges Virken, ledes vi dog idag fornemmelig til at
85 anskue dens Betydning og Indflydelse i den Kreds, der nærmest omgiver
Thronen. Alt hvad vi vide om de unge Kongebaarnes Udvikling for Livet, om
deres Sjælsdannelse i Forhold til Tidens Krav og til Menneskets uforanderlige
Maal, det hele Billede, vi have dannet os af disse Haabefulde ved deres
Fremtræden blandt Folket, overtyder os om, at hin Aand, der giver den
90 stærkeste Forbindelse mellem Riget og Kongen, er bleven levende i hans Huus.
Vi finde Charakteren i Oskars Kongesind, i hans Forhold til Undersaatterne,
afpræget i hans Familieliv, og hvilken Betragtning kan idag være os kjærere end
denne? Den viser os det lyse, naturlige Udgangspunkt for vore Forhaabninger
ved den Pagt, som vi nu have for Øie; thi her er Skranken fjernet, der saa ofte
95 har hindret os Folk fra at føle varm og uskrømtet Deeltagelse ved Kongehusets
Høitider.

I det borgerlige liv see vi altid gode Varsler for et Ægteskab, der fra sin nærmeste
Kreds modtager et Udstyr af ædle huslige Forbilleder, og vi følge da uvilkaarligt
100 en Forestilling, der gjør sig gjældende i den store Samfundsorden, og griber vidt
ud i alle dens væsentlige Anliggender. Skulde da denne Tanke være fremmed for
Ægteskaber, der sluttet ved Thronen? Vi vide vistnok Alle hvad der i
Almindelighed gjør en saadan Pagt forskjellig fra de Forbindelser, som i det
borgerlige liv ansees for de skjønneste, og det er ikke mindre bekjendt
105 hvormeget Hoffets Former afvige fra vore Begreber om et husligt Samlivs

Anordning. Men dette hindrer os ei fra at prise det Fyrstehuus lykkeligt, der, uagtet alle Vanskeligheder, nyder Familielivet og udøver dets milde Dyder. Herskernes Historie har lært os, hvor usigelig megen Fordærv det har medført,
110 at de kronede Slægter saa hyppigt stillede sig udenfor den Lov, der fra den ringeste Undersaars Hjem udvikler sig gennem Samfundet, for at give det Orden og Sammenhæng, og hvo tvivler om, at vi her nævne et af de Onder, hvis Giftstof bryder frem i Nutidens Kriser. Og dog, hvor sælsomme ere denne Gjærings Blandinger og sammenløbende Retninger. Vi finde Kampen mod
115 Thronens Myndighed udsendt fra den vidtgribende Lære om Samfundets naturlige Ret og selvstændige Samholdskraft; og midt i denne Anstrængelse, midt i Folkeregjeringens Hovedleir, see vi en Iver, der opløser selve Grundvolden og Støttepunktet for den hele Bevægelse. Fra saa mange blandt dem, der med Jubel hilse den nye Kraftyttring, hvor den tog sit Tilløb, høres
120 nu det Nødraab, at Samholdet fortabes, at Staten bærer i sine Fuger. Ja, lad blot Familielivet miste sin Anseelse, lad det glemmes, at Staten har sit Grundlag og Moderskjød der, lad det blive en Bestræbelse hos Borgerne at søge et andet Slags Hegn for Folkets aandige og sædelige Udvikling, og lad saa Friheden fremdeles være Løsenet, da skal denne ene Forvildelse være tilstrækkelig til at ryste
125 Samfundet dybt og standse dets Fremgang. Familielivet er helligt. Ethvert sundt Statsliv maa gennemtrænges af denne Bevidsthed. I Civilisationens, i Frihedens, i alle gode Idrætters Navn, beskytter saaledes det ordnede Samfund den Favn, hvori dets Grundtanke levendegjøres, den Spiregrund, hvoraf Nationalcharacterens sande Kraft udfoldes.

130 Det frie norske Folk, der elsker sin Kongeslægt, fordi dens indre Forening saa smukt svarer til Statslivets Grundbillede, kan derfor i den uroligste Tid, da Thronens og Samfundets Bestaaen videnom er truet, med aabent og trofast Sindelag betragte Kongehusets Familiefest og feire den med det deeltagende
135 Alvor, hvormed Nordboen pleier opfatte Ægteskabets Pagt og de Forenedes Samliv. Ved denne Fest, der angaaer det kongelige Hjems Lykke, er det derfor en nærliggende Tanke, at vort Norden fremfor noget andet Jordstrøg synes bestemt til at skatte og vidne om Familielivets Betydning. Vi høre saa ofte Syden lovprise for den rige Natur med de tusinde leterhvervede Nydelser, med den
140 varme, klare Himmel, hvorunder Folkelivet hengaaer som i en Leg, sorgløst og let bevreget. Og vi tænke da mangengang med Mismod paa Nordens arme Jordsmon og lange Vintertid; men dette mørkladne Billede har en indre Lysside, der just viser de Goder, vi saa ofte sammenfatte i Udtrykket: en Arne. I Norden faaer Hjemmet Tid til at udvikle og befæste sin Indflydelse. Det indfredede,

varmende og lysende Samlingssted for dem, der nærmest ere henviste til hverandre, er midt i den ublide Egns langvarige Strængthed og Mørke i sig selv saa rigt paa Midler til Menneskeforædling. Nordens alvorlige Aand stiller de store og de yndige Narurscener i rig Afvexling for vor Betragtning og henviser
150 os dernæst med uimodstaaelig Magt til det indadvendte Liv, hvori alle Indtryk skal modnes og omdannes til udholdende Kræfter hos Folket. Enhver Dyd, som man især tillægger de nordiske Stammer, ethvert ærefuldt og tiltalende Træk i deres Udviklingshistorie, peger hen paa Familielivets forhøiede Betydning i Norden. Vor gamle Kultur, hvoraf vi fremdeles drage en rig aandelig Næring, de
155 mange, selv i fornyede Former tydelige Vedtægter og Samfundsindstiftelser, der tilhøre Oldtidens udviklede sædelige Tilstande, disse uforgjængelige Frugter af et Samliv ved Arnen, som Landets Narurbeskaffenhed har dannet og opretholdt, vise endnu idag den dybe Grund i Nordboens Følelse for Familielivets Hellighed. Og naar vi nu, med fuld Fortrøstning til Sandhedens
160 seirende Magt over alle skuffende Idebilleder og udsmykkede Vildfarelser, betragte Nutidens Angreb mod Samfundsordenen som en Ild, der skal udbrænde dens Onder, uden at kunne fortære dens Grund og Kjerne, tør vi vel til denne Overbevisning føie Glæden over, at vort Norden, ved den inderlige Tilegnelse af de Goder, der i vide Kredse miskjendes, har et Værn mod
165 Gjæringens Farer og en naturlig Betryggelse for de Magters blivende Ligevægt, under hvis rolige Samvirken, vi hidtil have seet Landets Fremgang.

Et lykkeligt Familielivs Fred og Velsignelse er paa Thronarvingens Formælingsdag, det Gode vi fremfor Alt tilønske ham. Ingen skal agte det ringe,
170 Ingen skal troe, at en Thrones Glands og Fortrin kan erstatte det, hvor det savnes. Vi have udtalt hvad tvende Riger vidne om, at dette Folkeønske er i den sandeste Forstaaelse med den Aand, der raader i Oskars Huus, med det Hjemts Væsen, hvoraf nu et nyt Liv i Kjærlighed skal udgaae; men det er ikke mindre samstemmende med Folkets Forventninger til ham, der engang, om Gud vil,
175 skal bære Kronen. Thi vel er et Folks Fordringer til den Styrendes Kraft og Idræt store og vidtgribende, anlagte efter et Maal, der gaaer vidt udover et Hjemts Grændser, men der, i det snævrere Forbund, samles dog Kraften, stemmes dog Sindet, - der danner sig dog, ogsaa for den meest Ophøiede, det Livsbillede, som uformrækt virker ind paa hans Opfarning af det store Samfunds Krav og
180 Forholde. Og se, Forædlingens Aand hæver efterhaanden de lavere Menneskekredse, indskrænker efterhaanden det humane Livs Afstande og bringer derved Folkeudviklingens Varme og Inderlighed nær til de Samfundshøider, der før stode koldt afsondrede og utilgængelige. Allerede

185 omgive de borgerlige Arner det kongelige Huus nærved, allerede ere dets Haller
aabne for Folkets prøvende Blik; men aldrig skal denne Nærhed blive uden
Velsignelse, saalænge Samfundets Grundtanke, Følelsen af det hjemlige Samlivs
Hellighed, findes afpræget i de Ophøiedes Kreds og gjengivet i deres Sæder.

190 Derfor er vort festlige Ønske indholdsrigt og betydningsfuldt, som det er et
naturligt Udtryk for vor Deeltagelse ved den Pagt, som idag knyttes. Vore
Tanker dvæle gjerne ved det Billede, som Ønsket fremstiller, vore
Forhaabninger for de Forenedes Fremtidsliv samle sig gjerne i denne Udsigt; thi
hvor bevægeligt, hvor mangfoldigt og dog hvor hurtigt hensmeltet som i usikre
195 Fjernheder, bliver ikke Haabets Skue, naar det vil omfatte alle de Forestillinger,
der vækkes ved denne Fest, hvori tvende Riger forenes med Kongehuset i een
Stemning. Om vi lægge Sjælens hele Kraft i denne Betragtning, om vi søge at
udsmykke den med Træk af vore kjæreste og stolteste Drømme, den skal dog
snart tabe Farve og Begrændsning og efterlade et svævende Tankestof, der atter
200 kræver en Form, som Blikket kan beherske, og en saadan Form have vi nu givet
vort Haab. Den tilhører allerede det kongelige Hjem, den taaler Nuets fulde
Belysning og jo mere vi betragte den, desmere finde vi den belivet og tiltalende.
For vore Tanker staaer Billedet af Nordboens ædleste Hjemliv; vi erindre hvilke
Frugter det fra gammel Tid har baaret: det rolige Mandemod, det trofaste,
205 udholdende Sind, den dybe Sands for Tilværelsens aandige Kræfter. Vi haabe
med Tillid for Folket og for Thronen, at Intet af denne Arv skal tabes i de
kommende Slægter, og naar vi i dette Haab tilønske Kongesønnen et saadant
Hjemlivs Lykke, da er vor Stemning i Sandhed festlig, da gribes vore Sjæle af
Dagens Alvor.

210 Og med dette Sind hilse vi den høibaarne Kvinde, vor Thronarvings Brud, der
allerede er indsluttet i Folkets Bønner. Ogsaa hun har et ædelt Hjemlivs Indtryk
at bevare og gjengive i den nye Kreds. Hun kom til Norden fra et Land, der
aldrig var os fremmed og hvis Forbindelse med Norge har en uforanderlig
215 Grundvold; hun kom fra et Folk, der er ligesaa berømmeligt ved sine Sæders
kraftfulde Simpelhed og Renhed, som ved sin Histories Glands. Saaledes er hun
smukt bebudet og indleder for det norske Folk, der snart vil modtage hende
med trofaste Hjerter og med Hengivenhedens talende Blik.

220 Og nu mine Medborgere, hæver med mig en Bøn for de ophøiede Tvende, der
idag vies i Ægteskabets Pagt!

225 Carl Ludvig Eugen, Norges og Sveriges Kronprinds, Wilhelmine Frederikke
Alexandra Anne Louise af Holland - de være altid forenede i Kjærlighedens
Samliv! Den almægtige Gud, Folkenes evige Overherre, Menneskelivets milde
Styrer, give dem sin Aands Kraft og Beskjermelse. Ogsaa ved dem være hans
Velsignelse fornyet over det ganske Kongehuus og over de forenede Riger!

230

Kilde

J. S. Welhaven: Samlede verker, Oslo 1990-1992, bd. 4, s. 197-202.

Emner

Hilsningstale, Monarki

235

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/en-haabets-fest>

240

245

250

255

260